

Příloha 6: Posudek oponenta habilitační práce

Masarykova univerzita

Fakulta

Ekonomicko-správní

Habilitační obor

Veřejná ekonomie a regionální rozvoj

Uchazeč

Ing. Vladimír Hyánek, Ph.D.

Pracoviště

Ekonomicko-správní fakulta Masarykovy univerzity

Habilitační práce

Neziskové organizace: teorie a mýty

Oponent

doc. Ing. Alena Maaytová, Ph.D.

Pracoviště

Fakulta financí a účetnictví Vysoké školy ekonomické v Praze

1. Text posudku

Hodnocení monografie /habilitační práce

Úvodem konstatuji, že monografie/habilitační práce z formálního hlediska odpovídá požadavkům na habilitační práci ve smyslu ustanovení § 72 zákona o vysokých školách č. 111/1998 Sb., ve znění pozdějších úprav. Předloženou monografii hodnotím podle jednotlivých kritérií následovně:

a) aktuálnost předložené práce

Ing. Vladimír Hyánek, Ph.D. si jako téma habilitační práce zvolil aktuální problematiku. Aktuálnost je dána mimo jiné tím, že neziskové organizace jsou nedílnou součástí současné společnosti, prostřednictvím neziskových organizací jsou poskytovány veřejné služby a (jak autor uvádí v úvodu) neziskové organizace jsou významnými zaměstnavateli. Výběr tématu odpovídá nejenom potřebě teoretické reflexe daného problému, ale je i v souladu s dlouhodobým vědeckým zájmem hodnoceného. Předložená práce plně koresponduje s dosavadním vědecko-pedagogickým profilem autora, který prostřednictvím monografie poskytuje velmi zajímavý pohled na problematiku Neziskových organizací.

b) cíl práce

Hlavní cíle předložené monografie jsou autorem definovány následovně: „*Identifikovat slabé stránky vybraných teoretických přístupů k neziskovému sektoru, nalézt odpověď na otázku, co činí neziskové subjekty jedinečnými a nakolik tato jedinečnost zaručuje důvěryhodnost, morálně přijatelné chování a efektivnost činnosti neziskových organizací.*“ (str. 9). Cíle práce

jsou orientovány jak analyticky („*identifikovat slabé stránky vybraných teoretických přístupů*“), tak synteticky, a to zvláště při hledání odpovědi na zadanou otázku („*co činí neziskové subjekty jedinečnými a nakolik je tato jedinečnost zaručuje důvěryhodnost, morálně přijatelné chování a efektivnost činnosti neziskových organizací*“). Konstatuji, že stanovené cíle byly prací splněny.

Autor používá při zpracování habilitační práce dvě skupiny metod, a to obecně vědní a speciálně vědní. V monografii jsou zdůrazněny obecně vědní metody (zvláště metoda analýzy, syntézy, deskripce, indukce a dedukce). Pro zkoumání vývoje myšlenkových postupů využil autor historickou metodu. Autor kriticky analyzuje jednotlivé teorie neziskového sektoru a vybrané koncepty, které jsou s tímto sektorem spojovány. Lze konstatovat, že autor prokázal, že ovládá metody vědecké práce a dovede je ve vědecké práci vhodně aplikovat.

c) Obsah práce

Spolu s tím, jak se rozšiřují znalosti o neziskovém sektoru, zvyšuje se požadavek na možnosti zvyšování kvality a efektivnosti služeb poskytovaných neziskovými organizacemi a zároveň je zdůrazňována otázka potřebnosti a užitečnosti těchto služeb. Text knihy obsahuje analýzu vybraných teorií neziskových organizací. Hlavním kritériem pro výběr teorií byl jejich „výskyt“ ve vědeckých člancích a učebnicích, autor se soustředil na ty teorie, které jsou akceptovány jak akademickou sférou, tak i praxí tj. veřejnou správou. K obsahu je možné mít několik dílčích připomínek, ty ale nesnižují význam a dopady práce.

Práce obsahuje sedm kapitol. První kapitola má obvyklý úvodní charakter - vymezuje základní pojmy. Druhá kapitola je zaměřena na vymezení „původu“ neziskových organizací. Autor specifikuje dvě klíčové oblasti, které jsou považovány za důvody rozvoje neziskových organizací: charitu a právo sdružovat se. Zajímavou součástí této kapitoly je zařazení pasáže pojímající charitu jako veřejný statek. V části kapitoly zaměřené na neziskové organizace a svobodu sdružování autor upozorňuje na možná rizika, která bývají spojována s neziskovými organizacemi. Za významné riziko autor mimo jiné považuje problém byrokratizace organizací (projevuje se převážně v souvislosti s rostoucí institucionalizací neziskového sektoru) a zdůrazňování zájmů jednotlivců nad obecnými zájmy neziskových organizací.

Zmíněná rizika poukazují na skutečnost, že existence neziskových organizací není vnímána vždy pouze pozitivně.

Ve třetí kapitole je popsán historický vývoj a změny v oblasti výzkumu neziskového sektoru (změna charakteru neziskových organizací v USA, vývoj počtu organizací, krize státu blahobytu...). Jednotlivé teorie neziskových organizací se snaží vymezit faktory, které ovlivňují vznik, rozvoj, rozsah, strukturu a zaměření neziskového sektoru. V závislosti na počtu zásadních faktorů jsou zkoumány vybrané jednofaktorové teorie (Teorie vládních a tržních selhání, Teorie důvěry, Teorie strany nabídky a další) a teorie vícefaktorové. Podrobnější rozbor a hlavně kritický pohled na některé teorie přináší kapitola čtvrtá a pátá.

V šesté kapitole hledá autor odpověď na otázku, zda zvolená právní forma organizace vede k efektivnějšímu poskytování vybraných služeb. Pro korektní zodpovězení položené otázky je dle autora nutné zaměřit se na zjištění toho, zda chování organizací (veřejné organizace, firmy, neziskové soukromé organizace) je ovlivněno především vnitřními charakteristikami, či je ovlivněno hlavně faktory exogenními. Autor uvádí, že soukromé neziskové organizace jsou ovlivněny specifickou vnitřní strukturou, která např. umožňuje získávat finanční prostředky i z darů a dobrovolné činnosti, což jsou zdroje pro firmy či veřejné organizace nedostupné. V závěru pak konstatuje, že zvolená právní forma může být „...*pouze výsledkem racionální kalkulace zakladatelů a transakčních nákladů spojených se vznikem a fungováním konkrétní právní formy...*“ Za zdařilou považuji část 6.2, která se zabývá Podmínkou nerozdělení zisku. Tato část práce je dle mého názoru přínosná interdisciplinárně, protože nabízí výzkumné podněty i pro jiné vědní disciplíny.

Závěrečná kapitola mimo jiné přináší autorův postoj ke kritice sociálního státu. Důležitou součástí kapitoly je případová studie: Využití neziskových subjektů při řešení problémů švédského sociálního státu.

d) výsledky habilitační práce a explicitní přínos habilitačního spisu pro další rozvoj vědy a společenskou praxi

Publikace je napsána kultivovaným stylem, který dokládá odbornou erudici autora. Po formální stránce splňuje kritéria kladená na tento druh odborné práce. Práce je hodnotná nejen teoreticky, ale i prakticky. Monografie představuje pozitivní vklad do teoretické reflexe problému neziskových organizací, přináší relativně ucelený ekonomický vědecký pohled na problém neziskových organizací a přispívá k „boření“ některých mýtů o těchto organizacích.

Spolu se závěry a doporučeními (viz část „Závěr“) klade otázky, kterými by se měla zabývat akademická sféra, ale i tvůrci zákonů a příslušné vládní orgány.

Otázky do diskuse:

V rámci vědecké rozpravy doporučuji následující diskusní otázky:

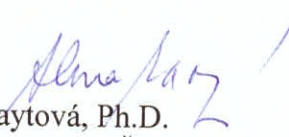
1. V práci konstatujete doporučení pro veřejnou správu, „...aby nepojímala neziskové organizace jako jeden celek, aby vždy zvažovala reálnou sílu, význam a dopady podmínky nerozdělování zisku...“ Může přijetí tohoto doporučení přinést i nevýhody?
2. Hypoteticky předpokládejte, že můžete navrhnout a zároveň máte pravomoc prakticky realizovat doporučení ke změně existujícího stavu v oblasti neziskových organizací v ČR. Která doporučení a které změny by to byly?

2. Celkové hodnocení

Publikace *Neziskové organizace: teorie a mýty* Ing. Vladimíra Hyánka, PhD. splňuje všechny obsahové i formální náležitosti habilitačního spisu.

Doporučuji, aby Ing. Vladimíru Hyánkovi, PhD. Byl po úspěšném splnění všech předepsaných procedur souvisejících s habilitačním řízením udělen titul „docent“ .

V Praze, 10. prosince 2013

doc.Ing. Alena Maaytová, Ph.D.
Fakulta financí a účetnictví, VŠE Praha